

v Velikem Varadinu na Ogorskem. Mešnikov so v Gradci uže veliko blagoslovili, a škofa le pred 250 letmi jednokrat.

Ostanke sv. Vojteha, apostola Čehov, našli so v Pragi, ko so podirali kapelo stolne cerkvi prizidano. Vzdignili so jih svečano iz groba in prenesli v stolno cerkev.

Zamorkinja, katero je slavni česki potnik dr. Holub iz Afrike seboj pripeljal, zbolela je na osepnicah in se dala v praškej bolnišnici krstiti.

Mladi misijonar č. g. dr. Fuchs rojen v Šleziji, izšolan na vseučiliščih v Bretislavu, Monakovem, Innsbrucku, laní v mešnika posvečen, je se na reki Nil peljal na sv. misijon v srednjej Afriki. Ker mu je bilo na ladji vroče, skočil je v vodo kopat se. Toda naenkrat ga ugrabijo krokodili, potegnejo na dno in požeró. Strašna smrt!

Rusi častijo blaženo Devico Marijo in imajo več slovitih Marijinih svetišč, kamor jih na tisoče zahaja na sv. pot. Jako slavna je pot k „Materi božje“ v Kazanu, daleč za Moskvo. Od te je po Ruskem mnog podob razširjenih. Jedna bila je tudi v cesarskem zimskem dvoru, kder so nedavno nihilisti carja hoteli ubiti. O njej pišejo ruski listi: V stražnici imenovanega poslopja je bila prekrasna podoba kazanske „Materi božje“ v lepem pozlačenem okviru. Okolo nje je po steni bilo obešenih še mnogo drugih manjših podob, predstavljajočih razne svetnike. Ko se je razletela palača, pokopale so njo razvaline in tudi vse te tablice. Pri izkopavanji so našli ono podobo „Materi božje“ — gledí čuda! — popolnem nepoškodovano. Zdaj jo hranijo v glavnej stražnici. Ta dogodba napolnuje vojake s pobožnim občudovanjem, in menjajoče se straže vsak dan hodijo molit pred „čudesno podobo“.

O bratovščini sv. Cirila in Metoda beremo sledeče v ljubljanskem „Slovencu“: Odkar so pokojni škof Anton Martin svoje trudne oči zatisnili, le redko kedaj pozvemo, kako po njih upeljana bratovščina sv. Cirila in Metoda — napreduje. Oni so vsako leto k prazniku teh slovanskih apostolov po „Danici“ priobčili imenitnejše dogodbe te bratovščine. Bog jim ni dal čakati tukaj veselja, da bi bili videli jugoslovanske brate rešene turškega jarma. Upajmo, da že dolgo pri sv. bratih Cirilu in Metodu Boga prosijo za utrjenje in razširjanje sv. kat. Cerkve po jugoslovanskih deželah. Te dni so sv. oče Leon XIII. našim slovanskim bratom v Filipopol na Turškem poslali novega, mladega, učenega in gorečega apostola, prečast. o. Roberta Menini-ja. Iz kapucinskega samostana v Špljetu na Dalmatinskem poklicali so sv. Oče slovitega misijonarja č. o. Roberta v Rim. Posvetili so jih v škofa in jih poslali kot pomočnika že oslabelemu škofu v Filipopol. Novi preč. škof Robert bodo gotovo veliko storili za razširjanje sv. katol. Cerkve, in za zedinjenje po veri od nas ločenih slovanskih bratov. Nad njimi se kažejo čudna pota božje previdnosti. Pred kakšnimi 15 leti do-

vršili so bili sedanji škof Robert na Dunaji pravoslovne (juridične) šole. Stopili so potem v cesarsko službo na Dunaji. Pa Bog jih je za svojo službo si odbral. Peljal jih je v tiho samostansko celico. Tam so s vso gorečnostjo se začeli pripravljati na svoj duhovski poklic. Postali so mešnik in misijonar, ki zavolj svojih izvrstnih pridig slovijo po Laškem, Primorskem, Goriškem in še po drugod. Kakor nekdanj sloves o sv. oo. bratih Cirilu in Metodu — tako je tudi glas o tem gorečem misijonarji prišel do sv. očeta v Rim. Gredoč iz Rima v Filipopol so se te dni na Dunaji mudili. Naj bi udje bratovščine sv. Cirila in Metoda novega slovanskega apostola ne spremljali samo z gorečimi molitvami — ampak naj bi tudi po svoji moči v denarjih kaj darovali za uboge slovanske brate, ki še niso rešeni turškega jarma. Preč. gosp. dr. Ulaga, konjiški nadžupnik, so že pred leti sprožili blago misel, da bi si bratje in sestre te bratovščine prizadevali tudi z milodari razkolnikom pot v sv. kat. Cerkve polajšati. Kakor iz letnih poročil „družbe čest. spočetja D. M. v pomoč katoličanom turške države“ na Dunaji razvidimo, bratovščina sv. Cirila in Metoda v konjiški dekaniji vsako leto v ta namen lep dar nabere, ter ga po omenjeni družbi slovanskim bratom v pomoč pošlje. Predsedništvo te družbe na Dunaji je v predlanskem poročilu vsa preč. škofijstva, ktera so bratovščino sv. Cirila in Metoda vpeljala, najuljudnejše poprosilo, naj bi ude bratovščine spodbujali, da bi za zedinjenje po veri ločenih slovanskih bratov tudi kaj darovali. Predsedništvo, ki milodare hvaležno sprejemlje, obeta jih natanko v tisti namen obrniti, v kateri so jih darovalci odločili. Kdor zamore kaj v ta namen darovati — naložil bo pri Bogu na obresti.

Gospodarske stvari.

Grah.

Zgodovina. Zdravo in tečno jed ljudem in živini daje sočivje, na prvem mestu grah (Pisum sativum). Sadež njegov ima namreč v sebi delov 138 vode, 35.8 dušca, 23.5 pepela, 9.8 kalija, 0.2 natrona, 1.2 apna, 1.9 magnezije, 8.6 fosforove kisline, 0.8 žveplene kisline in 0.2 kremenove kisline, slama pa 143 vode, 10.4 dušca, 44.0 pepela, 10.1 kalija, 1.8 natrona, 16.2 apna, 3.5 magnezije, 3.5 fosforove, 2.7 žveplene in 3.0 kremenove kisline. Doma je iz jutrovih dežel in seje se pogostoma po vrtilih in njivah. Raznih zvrstij grahovih je mnogo. Najimenitnejši je cukernati grah. Teža: 77—81 kilo hektoliter. Kaljivost: 3—4 leta. Podnebje zahteva gorko, srednje vlažno. Zemlja najbolj ugodna: peščena, apnenasta ilovica ali glina, v samej ilovici preveč v listje žene; v močvirnej zemlji in v pustem peščenišči ne stori. Kolobar. Za deteljo, žitom in krompirjem najbolj obrodí. Gnojenje. Grahu se ne gnoji, posebno

z močnim, frišnim gnojem ne, ker prebohotno raste pa le malo zrnja stori. Gnoji se torej sašežu pred njim; kot pripomoč rabijo zmlate kosti, 2—2,5 meterskih centov na hektaro, in pepel. Priprave. Jeseni izorana zemlja se pusti čez zimo, spomladi treba je še enkrat preorati, da se plevel do dobra zatre. Čas saditi je konec marcija, ko je zemlja dovolj usahnjena, spomladni mrazovi mu ne škodujejo lahko; semena se posadi z roko 2,6—3,2 kilo, z mašino 2 kilo na hektaro. Pod zemljo spraviti ga je treba precej globoko, 6—8 cent. metrov; v sušnej zemlji kaže ga podorati, v vlažnej zadostujejo povlačenje. Dobro opravljajo delo mašine, ki zasajajo grah v vrstah po 30—40 cent. met. narazen. Včasih je treba grah pleti in okapati. Ako je pregost in v jako vlažnej zemlji, rad poleže. Rast traja 120—154 dni. Spravljanje vrši se avgusta, septembra. Grah ne dozori na enok; gre se torej žet, ko je spodnje strožje zrelo. Ko bi čakali, dokler popolnem ne dozori, zgubili bi mnogo zrnja. Ker to rado izpada, zato mora se opazno žeti in pri sušenju jednako obračati, ker se drugače le preveč zrnja izgubi. Pred dežem je treba požeti grah kolikor mogoče braniti. Kozolci so tukaj velika dobrota. Zlaganje v piramidah na njivi pomaga vsaj nekoliko. Pridelek je negotov in jako različen, 10—30 hektolitrov zrnja na hektari in 15—35 met. centov slame. Pogosto tudi popolnem spodleti. Shranitev in poraba. Dobro je, ako se grah do mlaitve na prezračnem prostoru suši. Izmlačeno zrnje se mora tenko nasipati in marljivo obračati ter hranjevati na prezračnih podih, slama se pospravi v parne ali drugače pod streho. Zrnje daje kuhano kaj izvrstno hrano ljudem, šrotano pa živini. Mnogim rabi tudi kot zelena krma ali zeleni gnoj. Za grahom stori vsako žiti. Bolezni in sovražniki: medena rosa, snet, plesenj, grahov kuček.

L. G.

Kako se nareja cepilni vosek?

Vsakdo vé, da se mora drevesece, katero se je požlahnilo, dobro omazati, da se zabrani zraku in vlagi pristop ter tako rane hitreje in lažje pocelijo. Popred se je v ta namen navadno rabila ilovica; sedaj pa se že vsak izkušen sadjerejec nalašč zato prirejenega voska poslužuje, kajti je mnogo bolji od ila. Obče znan in prav dober je cepilni vosek, katerega prodavajo lecetariji; le ta neprijetnost je pri njem, da se rad na prstih poprijemlje. Zato rabijo drugi, zlasti tam, kjer je treba na stotine dreves pocepiti, tekoči vosek. Pod ponvico z voskom se dene nekoliko žerjavice, katera toliko greje, da se vosek ne strdi. Maže se s čopičem ali penzeljnom. Najboljši bo tedaj tisti vosek, ki tudi na zraku in sicer pri vsakem vremenu, ne da bi ga bilo treba greti, toliko mehek ostane, da se prav lahko s kako treščico maže. Jaz ga že več let rabim in sem o njegovi dobroti in praktični vrednosti toliko prepričan, da si ga upam tudi drugim nasvetovati. Naredi se pa na sledeči

način. Vzemi četrť ali pol litra držeči lonec, deni v njega nekoliko kolofonija, katerega za par krajcarjev v vsaki prodajalnici dobiš, (če pa tega ni, velja tudi čista in snažna smrekova smola), prilij nekaj vinskega cveta (spiritusa) in postavi k žerjavici, da se smola počasi raztopi. V posebni ponvi pa raztopi primeroma toliko navadnega loja. Ko sta smola in loj popolnem raztopljeni, odstavi toliko, da se malo ohladita, potem zlij loj v lonec in dobro mešaj. Ako bi se pa loj in smola preveč razgreta skupaj zčila, tedaj polovica izkipi. Ko si vse dobro premešal, in tudi še nekoliko vinskega cveta prilil, postavi lonec na varno mesto. Čez 24 ur, včasih že pred, se vosek toliko strdi, da ga je lahko rabiti. Ako se je potem čez nekoliko tednov preveč strdil, kar se pa le redko kedaj zgodi, pristavi lonec zopet k ognju, vlij vinskega cveta vanj, pusti, da se nekoliko ogreje, in vosek bo zopet tako mehek, kakor je bil popred.

A. Praprotnik.

Vino pa svetovna trgovina. Naslednje številke kažejo, koliko vina pridelajo poprek v Evropi:

Francoska	56,160.000	hektolitrov
Italija	31,500.000	"
Avstrija	22,640.000	"
Španjolska	20,000.000	"
Nemška	6,500.000	"
Portugalska	5,000.000	"
Grška in otok Ciper	1,150.000	"
Rusija in evrop. Turška	1,134.000	"
Rumunska	662.000	"
Švicarska	377.000	"

Zadnja leta prideluje Francoska čedalje manje vina. Uzrok tej nezgodi so razne bolezni, posebno pa trtna uš ali „filoksera“. Bordo-vina (črnega) izvozilo se je l. 1867 za 53 milj. goldinarjev. Šampanjec vendar donaša še več dobitka. V Ameriko odpošljejo po 10 milijonov flašk ali butelj, na Angleško 5 milj. v Nemško 1½ milj. na Rusko 2 milj., a Francozi sami popijó 2 milj. flašk. Leta 1867 dobili so Francozi za vino inod prodano 212 milijonov zlatih frankov. Italija izvažá razmerno najmanje vina, akoprem ga mnogo prideluje. Avstrija ima 615.000 hektar s trsom zasajenih. Ves pridelek računí se na 40 milj. veder, a v tuje države se ga premalo proda. Španjolska je tukaj srečnejša, ona proda na leto polovico svojega pridelka na Angleško ter dobiva od ondot po 60 milj. goldinarjev. Angleška je tista dežela, katera kupuje največ vina, po 175 milj. goldinarjev izdaje na leto zanj.

M. Kdaj se smejo merjaščeki rezati. Najboljši čas prešiče rezati je takrat, kedar so 4—6 tednov stari; vsakako bi se moral čas odločiti, predno se od sesa odstavijo. Ako se v tem času režejo, tako prešički v rasti nič kaj dosti ne zaostanejo, in se tudi dosti bolj lahko brzdajo kakor pa, če nerezani merjaščeki okoli letajo. Plodivni nagon se pri merjaščekih zelo rano vzbudi in če jih je več

skupaj tudi lahko v rasti zaostanejo. Vrh tega pa so tudi nevarnosti, ktere po rezanji za življenje živalic nastanejo tim večje, kolikor starejši so nad šest tednov.

Dopisi.

Iz Velenja. Nahaja se pri nas kameleonu podobna oseba, ki bi zvezde klatila, ko bi le tako dolgo raklo dobiti mogla in — Bog vé — še kaj čudnega bi naredila, ko bi mogla in kaj bi rada bila, ko bi šlo. O priliki nastavljenja novega župana je stari župan položil račun. Pregledali so ga štirje možje in tudi popolnem odobrili in potrdili; prav tako je novi župan 1. februarja od starega vse v inventarji zaznamovane reči prevzel in vse v redu prejel. Ednajst odbornikov se je na dotičen inventar podpisalo — pri vsem tem tej blagi osebeci ni šlo v glavo, da je vse prav. Reči moram pravična je za človeka popade, če premisli, da je stari župan za dvajsetletno županovanje — gotovo težko in trudapolno delo — mesto zaslužene pohvale še žaljen!

Iz Krapja pri Ljutomeru. Vendar so nam enkrat pritekli ugodnejši pa milejši dnevi. Huda in sitna zima nas je dolgo imela v svoji kletki in nas neusmiljeno mučila, da že dosti let ne tako. Termometer je kazal na prostem polji v najhujši zimi — 21 R. Trpelo je vse veliko mraza, ker celó najmočnejši zapori in zaklepi niso zadostno branili zimi. Pomajukanje začelo je se kazati zavoljo drv; boljše bi pa še okoličane imelo zaradi melje, ako nebi nekteri vrli gg. Ljutomerski pripravili pred nekterimi leti parnega umetnega mlina, ki je to zimo mnogim, mnogim ljudem od daleč in blizu kruha priredil. Zima ni dovolila po potokih skoraj cele tri mesece mleti, tudi Mura je bila zamrznena prek in prek, da se je lebko hodilo in vozilo. Na nekterih prostorih je bil led blizu 2 metra debel. Slišalo se je tu in tam, da je led mostove podrl. Morebiti bi bilo povoljno, ako ta prizor opišem, kako se taka reč godi, ker se malo kedaj kaj takega pripeti. Bilo je najhuje 4. in 5. t. m. ko je začela Mura naraščati in nekoliko vode nad ledou iti, spodnja voda ga je pa vzdigavala. Ko vode zmirom več in več prihaja, je začel led pokati in rivati eno ploščo za drugo in ko so take plošče se privivale ena za drugo, je se začela Mura tu in tam jeziti tako, da je na večih prostorih na obrežje se razlila. Ko se pa zopet sterc, je šel šum in ropot dalje in ko voda narašča, je šel led naprej se vé da z velikim šumom in pokom. Na večih prostorih se je vzdignilo kvišku celo ledeno skalovje in stalo kakor stene. Tu in tam se je ga pa skupaj naphalo, da je bila vsa reka zaježena. Mnogo leda je na obrežje porinolo. 4, 5, 6 plošč ena vrlika druge. Mlinske kompe (ladije) je na obrežje zmetalo, ali pa s seboj vzelo. Toliko na spomin, ker Bog ne daj, da bi se več kaj takega godilo. Zima po polji zimini ni toliko škode

naredila, kakor je se bilo bati, nekoliko se pozna in ako pridejo ugodnejši časi, bo še se vse lepo popravilo. Sadno drevje je tu in tam precej pomrznolo, na nekterih krajih pa nič. Vinogradi so v nižinah tudi pozebli, po bregih je pa dobro. Zemlja se kaže povsodi lepa za delo. Zrnje in vino ima lepo ceno za zdajni čas, z drugim je pa slabejše. Krompir je po kletih pomrznul in bo slabo za seme.

Josip.

Od sv. Barbare pri Wurmbergu. (Smrt.) Prav prijazno se nam je napovedal sušec. Neizrečeno človeku srce razveseli, ako po dolgotrajnej zimi zopet enkrat blagodejno moč solnce občuti. Pisani metulji fêrfolijo po toplem zraku in ptičice se milo po gojzdih glasijo. Človek čuti, kakor da bi se bil z naravo prerodil in tudi njegovo srce z drobnimi ptičicami Bogu čast in slovo prepeva. Vendar stalnega ni nič pod milim solncem. Ko še človeku srce veselja igra, glej uže se vzdiguje temen oblak, kateri solnce zakriva. Tako se je dogodilo tudi nam. V petek 5. sušca se naenkrat zasliši mrtvaški zvon, kateri nam naznanja, da je nemila smrt s svojo ledeno roko nam zopet nekoga milega in dragega ugrabila. In zares naša slutnja ni bila prazna, ker glas se je raznesel, da nam je nemila smrt ugrabila jako ljubo in drago faraninjo Marijo Šutovo, mater č. g. Ruperta Šuta, v 77. letu njene starosti. Rajna je bila pravi uzor vsem krščanskim materam, ženam in gospodinjam; ker ona je že od malega svoje otroke učila Boga se bati in njegove zapovedi zvesto spolnovati. Njeni otroci so vsi pridni kristijani in zvesti državljeni in eden izmed njenih otrok je duhovsko čast dosegel. Njena edina želja in skrb neki je bila po smrti blagega moža, da bi svoje otroke dobro izredila in posebno je še želela, vkljub velikim stroškom, da bi kedaj svojega Ruperta v duhovskem stanu videla in te želje so se blagej materi tudi izpolnile, kar je bilo njeno največje veselje posebno sedaj v starosti in boleznih. Poprek kdor je poznal to blago dušo, moral je reči, da je bila pravi uzor dobre matere, blage žene in skrbne gospodinje. Rajna je bila visoko čislana ne samo v našej ampak tudi v sosednih farah, dokaz temu je, da se je v nedeljo 7. t. m. na domu njene hčeri, omožene Pehanove, pri kateri je zadnje dni svojega življenja preživela, velika množica ljudi zbrala ne samo iz domače, ampak tudi iz sosednih far. Tudi č. g. duhovniki sosednih far so rajnej zadnjo čast izkazali in sicer prečastita župnika Janez Strah od sv. Ruperta in Matija Pauša od sv. Martina. Sprevod se ve da so vodili č. g. sin sami, katerim so 4 častiti gosc. stregli. Milo je bilo pogledati dolgo vrsto ljudstva obojega spola, kateri so prav lepo po krščanskej navadi sv. roženkranc molili, med tem, ko se je tožno zvonjenje zvonov in mrtvaško petje razlegalo po hribih in dolinah št. Barbarske fare. Po dokoučanih opravilih v cerkvi bil je sprevod na mirodvor, kjer so se zemeljski ostanki drage rajne